

ראיות] — וספר. לימד על זב בעל שתי ראיות — שטעון ספירת שבעה.

אמר ליה רב פפא לאביי: מאי שנא האי "מזובו וספר" — דחשבינן ליה רבוי, ומרבי ביה זב בעל שתי ראיות לספירה, ומאי שנא אידך, האי "וכפר עליו הכהן לפני ה' מזובו" — דחשבינן ליה מיעוט, וממעט ביה לעיל זב בעל שתי ראיות מקרבן?

אמר ליה: על כרחך דהכא — לרבויי אתא, דאי סלקא דעתך דהאי "מזובו וספר" — למעוטי לזה שראה שתיים הוא דאתא, לישתוק קרא מיניה, וממילא נדע דבעל שתי ראיות אינו טעון ספירה, דמהיכא נילף לה?

וכי תימא דאתיא מדינא כדלעיל, דאם מטמא משכב ומושב, ודאי יהא טעון ספירה?

הא דחינן לה התם, ואמרינן דשומרת יום כנגד יום תוכיה, שאף על פי שמתמאה משכב ומושב — אינה טעונה ספירת שבעה!

אם כן, מהיכי תיתי למימר, דזב בעל שתי ראיות צריך ספירה — דבעינן למעוטי ליה מקרא? אלא, על כרחך דאיפכא הוא, דמהאי קרא ילפינן דבעי ספירה.

אמנם צריך הוא עדיין ספירת שבעה דטהרת מצורע, וטבילה שניה, כדי שיהיה מותר באכילת קדשים²⁷⁸.

והאי דסמך קרא זוב לספירה: "מזובו וספר" — לימד על זב בעל [שראה] שתי ראיות, שאף על פי שמקצת זב הוא, טעון ספירת שבעה נקיים קודם שיטבול²⁷⁹.

ולא תתמה, למה לי ילפותא להך דהרואה ב' ראיות טעון ז' נקיים, והלא דין הוא! אם מטמא בעל שתי ראיות משכב ומושב, לא יהא טעון ספירת שבעה? ואמאי ניסק אדעתין שיתמעט מספירה?

ב-ח דלאו דינא הוא. דאשה שראתה דם יום אחד או שנים בתוך אחד עשר יום שבין נדה לנדה, דדינא הוא ששומרת היא יום אחד נקי כנגד יום ראיה, וטובלת מיד — תוכיה. שהרי היא מטמאה משכב ומושב ביום ששומרת, ואינה טעונה ספירת שבעה.

ואף אתה אל תתמה על זה, הזב שראה שתיים, שאף על פי שמתמא משכב ומושב, לא יהא טעון ספירת שבעה, ואם כן, אי לאו קרא, לא הוה ידעינן דטעון ספירת שבעה.

להכי, תלמוד לומר: "מזובו וספר". דמשמע, דאף דמקצת זובו [שהוא רק בעל שתי

אע"ג דהוי טהרה לחצאין, שהרי אין יכול להשתמש בחמין — עד שיגעילנו. ודלא כהרשב"ם, שכתב דדווקא מגעיל תחילה, ואח"כ מטביל. עיי"ש.

279. כך כתב רש"י, דהילפותא מסמיכות "מזובו וספר". והקשה הטורי אבן, הא אי אפשר לקרא לכתוב בענין אחר [וכן הביא בשפת אמת

278. חזינן הכא, דאיכא טהרה לחצאין. דלטהרה זו — מהני, ולטהרה זו — לא מהני. והכי נמי איתא במס' זבחים [צ"ג ע"א], דנדה שהיא טמאה ממת, מזין עליה ג' וז' לפני שטובלת לצורך נדתה.

ומזה הוכיח הרא"ש במס' ע"ז [פרק חמישי, סי' ל"ו], דהלוקח כלי מן העכו"ם, יכול להטבילנו תחילה, ויועיל לו להשתמש בצונן.

וכי תימא, והא האי קרא ד"וכי יטהר הזב מזובו" מיבעי ליה למדרש: "מזובו" — ולא מזובו ונגעו, כדדרשינן לעיל, דמונה מיד כשפסק מזובו, אף שלא פסק עדיין מצרעתו, ואם כן, היאך נילף מהך קרא לרבווי ספירה?

אם כן, דרך להך דרשא אתא קרא, ליכתוב קרא רק: "וכי יטהר הזב", ולישתוק. דמכתוב "וכי יטהר הזב", ולא "וכי יטהר" סתמא, איכא למילף דסגי בטהרה מזובו, ואין צריך ליטהר גם מנגעו כדי לספור.

והך דהוסיף וכתב קרא "מזובו" — למה לי? על כרחך, לימד על זב בעל שתי ראיות שאף הוא טעון ספירת שבעה.

מתניתין:

אין חילוק בין דיני מצורע מוסגר, שאין בנגעו סימני צרעת גמורים, ולכן הסגירו הכהן למשך שבעה ימים, למצורע מוחלט, שנראו בו סימני טומאה, או שפשה הנגע

בתוך ימי הסגרו, והוחלט למצורע — אלא פריעה בשערו, ופרימה בבגדיו²⁸⁰. דכתיב במצורע מוחלט: "בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע". ואילו מצורע מוסגר — אינו חייב בהם.

אין בין מצורע שנעשה טהור מתוך [אחר] הסגר, למצורע שנעשה טהור מתוך החלט, אלא חיוב תגלחת, ושילוח צפריים, האמורים בעניין מצורע, שנעשים רק בטהור מתוך החלט, ולא בטהור מתוך הסגר²⁸¹.

[ואיירי מתניתין רק ביום טהרתו. דאחר ז' ימים יש עוד חילוק, שמוחלט חייב בקרבנות שהמוסגר אינו מביא].

גמרא:

מדתנן דאיכא בינייהו רק חיוב פריעה ופרימה, משמע, הא לענין דין שילוח²⁸² מחוץ לחומת העיר שנאמר במצורע, ולענין חומר טומאה שנאמרה במצורע, שמטמא משכב ומושב, ובביאה לבית — זה וזה שוין.

דהקשה הק"א בתו"כ על רש"י? וביאר, דילפינן מדהך "מזובו" יתירא הוא, כדמסקינן להלן. ועיי' בשפת אמת.

280. בתוס' במועד קטן [ז' ע"א, ד"ה אמר רבי] הביאו, דשיטת רש"י, שמצורע מוסגר — אסור בתשמיש המטה. והקשו עליו ממתניתין דהכא, דמשמע דלענין תשמיש המטה — שוין מוסגר ומוחלט. והיינו, דלמ"ד דמוחלט מותר, כש"כ שמוסגר מותר, ולמ"ד דמוחלט אסור, ה"ה שמוסגר אסור. עיי"ש.

281. הקשה השפת אמת, הא בכל מקום מדייקת

הגמ': הא לענין פלוני — זה וזה שוין. והכא מאי אתא תנא לאפוקי?

ובפיה"מ להרמב"ם כתב, דנשתוו שניהם לענין טהרה במים. ותמה השפת אמת, הא מפורש כן בתורה, וליכא רבותא [וכתב שם בהגה"ה, דבמאירי כתב, דלענין קרבנות זה וזה שוין. אבל רש"י בגמ' [ד"ה לטהור מתוך החלט] לא כתב הכין]. עיי"ש שהאריך.

282. ברש"י במו"ק [ז' ע"ב, ד"ה מר סבר צוותא] משמע, דמצורע מוסגר אינו משתלח חוץ לג' מחנות. ועיי' בריטב"א שם שהקשה מגמ' דידן, ועיי' שם [בע"א] בתוס' ד"ה אמר רבי.

אדם וכלים הבאים עמו לבית. ואתא קרא למימר, דאף על פי שפשתה אחר כך הצרעת, ובטלה טהרתו, ומטמא למפרע טומאת משכב ומושב — אינו מטמא למפרע בביאה!

וכיון דאיכא למדרשיה הכי, מנא לן דמצורע מוסגר פטור מפריעה ופרימה?

אלא אמר רבא: מהכא ילפינן דאין במוסגר דין פריעה ופרימה:

דכתיב בעניינא דפריעה ופרימה: **"והצורע אשר בו הנגע"**. ודרשינן להך "בו": דווקא במי שצרעתו תלויה בגופו, דהיינו מצורע מוחלט, שעד שלא יתרפא ממנו נגעו — טמא, נוהגים דינים אלו.

יצא זה, מוסגר, שאין צרעתו תלויה בגופו — **אלא בימיב.** שאם עברו שבעת ימי הסגרו, ולא נמצאו בו סימני טומאה, דהיינו שיער לכן או פשיון, אף על פי שהנגע עומד בעינו — טהור.

אמר ליה אביי: אלא מעתה, דדרשת ד"בו" — היינו שתלויה בגופו, בהאי קרא ד"כל ימי אשר הנגע בו יטמא וגו' מחוץ למחנה מושבו", הכי נמי דנדרוש הכי: מי שצרעתו תלויה בגופו — הוא דטעון שילוח, ומי שאין צרעתו תלויה בגופו — אין טעון שילוח, ונפטור מוסגר משילוח?!

וכי תימא דאין הכי נמי, דבאמת הכי הוא דינא, דמוסגר אינו משתלח,

והא קתני במתניתין דידן: אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט, אלא פריעה ופרימה. משמע, הא לענין שילוח ולטמוי בביאה —

מנהגי מולי דאין פריעה ופרימה במצורע מוסגר? דלמא גלי רחמנא במוחלט, והוא הדין במוסגר? וכדחזינן דשוו בדינייהו לענין טומאה ושילוח!

ומבארין: דתני רב שמואל בר יצחק קמיה רב הונא: כתיב גבי מצורע שנטהר מתוך הסגרו: **"וטהרו הכהן מספחת היא, וכבם בגדיו וטהרו"**. ומדכתב קרא "וטהרו" לשון עבר, ולא כתב "ויטהרו" בלשון עתיד, משמע דטהור הוא כבר עוד לפני הטבילה — מפריעה ופרימה דמצורע מוחלט, דלשון "וטהרו" משמע — טהור הוא מעיקרא.

אמר ליה רבא לרב שמואל בר יצחק: **אלא מעתה,** ד"וטהרו" — משמע מעיקרא, גבי זב, דכתיב ביה נמי בסוף טהרתו: **"וכבם בגדיו וטהרו"**, התם מאי וטהרו מעיקרא איכא למימר?

אלא התם על כרחך — הכי קאמר קרא: טהור הוא השתא, לאחר שטבל, מלטמא כלי חרס בהיסט, אף שיראה שוב היום.

ואף על גב דטבילתו של הזב ביום היא, ואי הדר חזי זוב באותו יום — סותר את טהרתו, ומטמא למפרע משכב ומושב, מכל מקום לא מטמא למפרע כלי חרס שהסיט בין טבילה לראיה [וּדְרָשִׁינָן לְקָרָא אֵהִיסֵט כְּלֵי חָרָס, מְשׁוּם דֵּהֵאֵי קָרָא ד"וְטָהֲרוּ" — סְמוּךְ הוּא לְקָרָא ד"אֲשֶׁר יֵגַע בּוֹ הַזֵּב", דְּמִינִיהּ נִפְקָא לָן טוּמְאָתָא הִיסֵט דְּזָב, רִש"י].

אם כן, **הכא נמי,** בעניינא דמצורע מוסגר, איכא למימר דהכי קאמר קרא: טהור הוא השתא, לאחר שטבל, מלטמא בביאה לבית.

דאיכא חומרא בטומאת מצורע, שמטמא

זה וזה שוין?

אמר ליה רבא: באמת "בו" הוי מיעוט, והוה ממעטינן מיניה מוסגר משילוח. אבל, מדהוה ליה לקרא למכתב "ימי", וייתר הכתוב וכתב: "כל ימי", דרשינן: לרבות מצורע מוסגר — לדין שילוח.

ומקשינן: אי הכי²⁸³, תגלחת וצפרים מאי טעמא לא אתרבו במוסגר? דקתני: אין בין טהור מתוך הסגר, לטהור מתוך החלט, אלא תגלחת וצפרים, שאינם במוסגר!?

אמר אביי: משום דאמר קרא: "ויצא הכהן אל מחוץ למחנה והנה נרפא נגע הצרעת וגו' ולקח למטהר שתי צפרים חיות וגו' וגלח

את כל שערו". ודרשינן: דווקא במי שצרעתו תלויה ברפואות, דהיינו מוחלט, שנטהר רק לאחר שנרפא הנגע — בו הוא דאיכא תגלחת וצפרים.

יצא זה, מוסגר, שאין צרעתו תלויה ברפואות — אלא בימים, וכדלעיל.

מתניתין:

אין בין דין כתיבת ספרים — תורה נביאים וכתובים, לכתיבת תפלין ומזוזות, אלא חילוק זה²⁸⁴: שהספרים — נכתבין בכל לשון²⁸⁵, ואילו תפלין ומזוזות — אינן נכתבות אלא אשורית [לשון הקודש²⁸⁶].

באמת אות אחת מעכבת, וכמו בתו"מ. אבל לענין לצאת ידי חובת קריאה, באמת יש הבדל ביניהם. ועיי' במרומי שדה שהאריך בזה.

הקשה הרש"ש, הרי יש עוד נ"מ ביניהם, שתפלין ומזוזות אין נכתבין שלא כסדרן, ואילו ס"ת — נכתב שלא כסדרן! וכן הקשה בתוס' רעק"א. ותירץ הרש"ש, דכיון דאיתא בפתחי תשובה [סי' רע"ו סק"כ], דבאותיות השם שייך שלא כסדרן אפילו בס"ת, להכי לא פסיקא ליה. עוד כתב, דהיינו משום דפרשת סוטה אינה נכתבת — אלא כסדרה. עיי"ש מה שכתב עוד. ועיי' בפורת יוסף. וע"ע בחי' רעק"א.

285. כתב הריטב"א, דה"ה דנכתבין בכל כתב. וכ"כ הרמב"ם בפירושו המשנה.

ועיי' בטורי אבן שמחדש, דאם כתב ס"ת כדי לקיים מצוותה, דהיינו הך מצווה דחייב אדם לכתוב ס"ת לעצמו, ברור הדבר דאין יוצא יד"ח אלא בכתובה בלה"ק. ובמג"ח [סי' תרי"ג, בסופו] כתב דדבר זה צ"ע.

286. ואיתא בירושלמי, דנקרא אשורית — משום שמאושר בכתבו. ופירש שם בקרבן

283. כתב המהרש"א, דלישנא ד"אי הכי" מגומגם, דלכאורה הך קושיא לא תליא במאי דאמרין לעיל מינה!?

והב"ח לא גרס ליה. אלא דקאי אביי ליתן טעם אדינא דמתניתין, אמאי ליכא דין תגלחת וצפרים במוסגר. עיי"ש.

והשפת אמת כתב, דלכאורה קשה, מהיכי תיתי להצריך תגלחת וצפרים למוסגר, הא בקרא כתיב: "וכבס בגדיו וטהר", משמע דתו א"צ כלום! אלא, דקאי קושית הגמ' אהאי דאמרין לעיל, ד"וטהר" דקרא, היינו דטהור מטומאה דמעיקרא, או דטהור מלטמא בביאה, וא"כ, ה"ה ל"וטהר" דמוסגר, דאין פירושו שבזה נגמרה טהרתו, אלא רק שלא יטמא למפרע. וא"כ איכ"ל דתגלחת וצפרים נמי צריך.

284. הרמב"ן כתב לדקדק ממשנה זו, דקריאת התורה היא דווקא בס"ת כשר, וכמו בתפלין ומזוזות, דאף קיצו של יוד מעכב, מדלא תנן במתניתין כל חילוק בזה בין ס"ת לתו"מ.

והר"ן לקמן [בפ"ב] כתב דאינה ראייה, דהכא מיירי לענין מצות כתיבת ס"ת לעצמו, ובזה

רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף בספרים, לא התירו חכמים שיכתבו בכל לשון [בנוסף ללשון הקודש], אלא דווקא בלשון יוונית [וטעמא מפרש בגמרא].

נמרא:

מדלא קתני חילוק ביניהם, אלא לענין כתיבה בכל לשון, משמע, הא לענין שצריך לתופרן דווקא בגדין [הלכה למשה מסיני היא בתפילין ומזוזות²⁸⁷], ולענין לטמא את הידים, שגזרו חכמים על ספרי הקדש שמטמאין את הידים [כמבואר לעיל, דף ד' ע"א] — זה וזה שוין [ובמסכת מכות נחלקו אי ספר תורה שתפרו בפשתן כשר, ומתניתין אשמועינן כמאן דפסל, רש"י].

שוניו במשנתו: וספרים נכתבין בכל לשון וכו'.

ורמינהו מברייתא דלקמן: מקרא הכתוב בתורה בלשון מקרא, דהיינו בלשון הקדש — שכתבו בלשון תרגום, וכן הכתוב במקרא בלשון תרגום, כגון "יגר שהדותא" [וכן ספרי דניאל ועזרא הכתובים בלשון ארמית] — שכתבו בלשון מקרא, וכן אם לא שינה את הלשון, אבל כתבו בכתב עברי, דהיינו כתב של בני עבר הנהר [ובמסכת סנהדרין הוא נקרא "כתב ליבונאה"] — אינו מטמא את הידים. עד שיכתבנו דווקא בכתב אשורית [שהוא הכתב שלנו], ועל הספר [קלף], ובריו. ולא בדברים אחרים הראויים לכתובה.

חזינן דאין הספרים נכתבין בכל לשון! ?

אמר רבא: לא קשיא. כאן — במתניתין דידן ט-א — מיירי שכתבו בגופן [כתב] שלנו, דהיינו אשורית, ולהכי, אף על פי שכתבו בלשון אחר — כשר.

העדה, דהיינו שהוא משובח ומפואר בכתבו, שהוא נאה.

א"נ — משום שעלה עמהן מאשור, שהוא הכתב שנשתנה ע"י המלאך בימי דניאל, ובו כתב עזרא את התורה. וכן הוא במס' סנהדרין [כ"ב ע"א].

ועיי' בריטב"א [בתחילת המסכת, ב' ע"ב], שכתב, דאין הכוונה שזה היה כתבם של בני אשור מעיקרא, ונטלוהו בני ישראל כשעלו משם, שזהו תימה גדול, שכתב זה, שיש בכל קרן שבו תלי תלים של הלכות — כתבם של בני אשור! ?

אלא, שבאמת לשון וכתב זה כבר היה ידוע לאבות ובני קודם מתן תורה, אבל מתוך קדושת הכתב ההוא, לא היו כותבים בו דברי חול. וכשגלו לאשור, למדו בני אשור כתב זה

מבני ישראל, או שלמדו כתב זה קודם לכן מספרי הקודש — וחמדוהו להם, ובני ישראל הורגלו בו עמהם בגלותם, וכשעלו משם — נטלוהו עמהם.

ובראש יוסף כתב, שלשון הקודש נמסר לאשור, שיצא מעצת הפלגה. והכי איתא ברש"י על החומש [בראשית י"א]: "כיון שראה אשור את בניו שומעין לנמרוד, ומורדין במקום לבנות המגדל — יצא מתוכם".

287. כך כתב רש"י. ובגליון הש"ס הביא, שבשו"ת חוות יאיר [סי' קצ"ב אות י"ג] כתב דלשון רש"י צ"ע, דהא במזוזות לא שייך תפירה!

אבל בפתחי תשובה [יו"ד סי' רפ"ח סק"ד] הביא, דבתשובת רעק"א כתב, דמשמע מרש"י